

Stichting Geschiedenis Fysiotherapie Fysiotherapie in perspectief, 50 jaar verleden - heden.

STICHTING GESCHIEDENIS FYSIOTHERAPIE
www.sgfinfo.nl

Oral History, een SGF project!

Tekst: Huub Vossen PT, MMT, Dr. Anton de Wijer.

Inleiding

Mondelinge geschiedenis of *oral history* is een gangbare methode van wetenschappelijk onderzoek naar het verleden op basis van mondeling overlevering. Daarbij gaat het veelal om het systematisch verzamelen en vastleggen van individuele herinneringen door middel van vraaggesprekken.

Het doel van dit SGF project is om via de levensverhalen van fysiotherapeuten informatie en inzichten toe te voegen aan het collectieve geheugen van de beroepsgroep. Dit door ervaringen van mensen te documenteren die anders verloren zouden gaan. Zo kunnen er verschillende perspectieven worden belicht over het verleden van de fysiotherapie en historische relevante ervaringen worden vast gelegd, die uit geschreven materiaal niet altijd te herleiden is.

De bedoeling is om personen aan het woord te laten vanuit diverse werkvelden zoals vanuit het ziekenhuis, revalidatiecentra, 1^e lijns fysiotherapeuten en docenten aan de hogeschool of academia.

De gevolgde procedure

Het interview vindt gewoonlijk plaats op het Trefpunt Medische Geschiedenis op Urk waar de Stichting Geschiedenis Fysiotherapie (SGF) een onderkomen heeft. Aan de hand van een vragenlijst wordt een video opname van 20-30 minuten gemaakt waarin de geïnterviewde zijn of haar boodschap kan vastleggen.

Vooralsnog vindt er geen verificatie plaats van de inhoud van de interviews. De geïnterviewde gaat accoord met plaatsing van de video op de website van de SGF. Het materiaal is in de toekomst toegankelijk voor wetenschappers en geïnteresseerde collegae.

Internationale ontwikkelingen

Internationaal zijn er ook steeds meer projecten op gebied van oral history waar we ook onze kennis in Nederland mee kunnen verrijken. Op de website van de International Physiotherapy History Association (IPHA) is veel materiaal terug te vinden. Zie

<http://history.physio/?s=oral+history>¹

Wat kunnen we er van leren?

Over de waarde van oral history als historische bron bestaat inmiddels consensus onder historici. Oral history is niets anders dan een persoonlijke

herinnering aan het verleden die op video is vastgelegd.

Wie kent niet de verhalen van oud collegae die nog gewerkt hebben met specifieke doelgroepen zoals in categorale ziekenhuizen (bijv. patiënten met Tuberculose, patiënten met Polio Myelitis, patiënten met Guillain Barré of Brandwondenpatiënten). Of collegae die werkzaam waren in specifieke omstandigheden (bijv. topsport, 3e wereld, vluchtelingen) of op afdelingen in het ziekenhuis en daar de fysiotherapie hebben opgezet (bijv. ICU, polikliniek). Ook interessant is om verhalen uit de revalidatie en zorgcentra te beluisten (bijv. chronisch pijn, dwarslaesie, verstandelijk beperking) of vanuit het onderwijs en/of het wetenschappelijk onderzoek. Zo zijn er vele voorbeelden te geven van persoonlijke verhalen die een daadwerkelijke toevoeging zijn op de geschreven wetenschappelijke artikelen. Ook kennen we voorbeelden van collegae, die tegen de stroom des tijds in gingen, met bijv. een nieuwe visie of experimentele behandelmethodes, wat later 'usual care' werd.

Heilgymnastische zorg in het ziekenhuis 100 jaar geleden. (Bron: <http://history.physio/hospital-care-100-years-ago/>)

Uit de eerdere publicaties in deze rubriek blijkt bijvoorbeeld dat alleen het geschreven woord te beperkt is om een volledig beeld te vormen zoals we bijv. van de Zander Instituten eigenlijk onvoldoende weten hoe de heilgymnasten van toen daar werkten en dat vonden.² Wat was precies de rol van de heilgymnast, welke verdere rolverdeling bestond er en hoe werd die beleefd? Ook missen we ervaringen van patiënten die naar deze instituten gingen 'Zanderen'.

Naast het perspectief van de heilgymnast is het ook relevant om zicht te krijgen op de grotere context.

Waar was de hype op gebaseerd?

Waarom het eerste Zander Instituut in Groningen? Hoe verliep in Utrecht de zorg voor personen die de behandeling niet konden betalen?

Heilgymnastische zorg in het ziekenhuis 100 jaar geleden. (Bron: <http://history.physio/hospital-care-100-years-ago/>)

Ervaringsverhalen verzamelen is dus relevant en maken het mogelijk om in de tijd terug te kijken op ontwikkelingen, keuzes, perspectieven van therapeuten, patiëntervaringen en of betrokkenheid e.d. Daar waar feitelijke informatie ontbreekt kan een ervaringsverhaal juist weergeven hoe er gedacht werd in de context van een bepaalde tijd. In historisch perspectief spreekt men ook wel van 'couleur local', wat als een

waardevolle bijdrage wordt beschouwd van de beschrijvende geschiedenis. Een mooi voorbeeld hiervan kennen we van collega Nuyten, waar we eerder in deze rubriek aandacht aan hebben besteed^{3,4,5}. Hij beschrijft hoe hij als pionier en 'vreemde eend in de bijt' de sfeer heeft ervaren in het ziekenhuis en hoe de medici met respect met hem om gingen. Hierdoor kunnen we een historisch beeld krijgen hoe de heilgymnastiek (en later de fysiotherapie) gestalte kreeg in de zorg.

Het bestuur van de SGF is op zoek naar verhalen. Niet alleen bij de borrel maar zeer zeker ook voor ons historisch archief.

Neem gerust contact op met ons op als u geïnteresseerd bent om deel te nemen aan het interview project en of betrokken zou willen zijn in welke vorm dan ook. Inmiddels zijn de eerste 12 oral histories gerealiseerd en zijn deze terug te zien en te beluisteren op de website van de SGF. Zie <http://www.sgfinfo.nl/oral-histories/>

Oral histories opgenomen op het Trefpunt Medische Geschiedenis op Urk

Oral Histories

Oral History Prof. Dr. Paul Helders

Oral History Prof. Dr. Ria Nijhuis - van der Sanden

Referenties

1. International Physiotherapy History Association (IPHA). Website: <http://history.physio/?s=oral+history>
2. Vossen HPLM, De Wijer. Zanderinstituten in Nederland, de nieuwste rage in 1900! FysioPraxis 2020,29(6),6.
3. Vossen HPLM, De Wijer A. Ziekenhuisfysiotherapie. Noodkreet van een heilgymnast. Stichting Geschiedenis Fysiotherapie. FysioPraxis 2018, 27(3), 6.
4. Nuyten WP. De Heilgymnast-masseur in het ziekenhuis. Nederlands tijdschrift voor Heilgymnastiek en Massage. 1939:8;220-22.
5. Vossen HPLM, De Wijer A. De historie van de revalidatiecentra in Nederland. Focus op Lustrum VRA. Nederlands Tijdschrift voor Revalidatiegeneeskunde 2020, 41(4), 8-12.

Bronnen

Wim Schoemans, MSc, MA. Fysiotherapeut, filosoof. Secretaris SGF, 2020.

Beeldmateriaal

Stichting geschiedenis fysiotherapie (SGF). Trefpunt voor de Medische Geschiedenis in Nederland (TMGN) Foksdiep 8 Urk.

De Stichting Geschiedenis Fysiotherapie (SGF) heeft een ANBI status en is geheel afhankelijk van ondersteuning. U kunt ons steunen als begunstiger (€ 25 p/j) of als mecenas (€ 100 p/j).

Voor info over de **Stichting Geschiedenis Fysiotherapie** verwijzen we u naar de [website van de SGF](#).

